

131

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. M. ȘTEFAN

RECLAMA PARFUMATĂ

★★

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

I. M. ŞTEFAN

RECLAMA PARFUMATĂ

* *

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
Anul VI — Nr. 131

RECLAMA PARFUMATĂ

(Rezumatul capitolelor precedente)

Brenn, un om de afaceri elvețian, de specialitate chimist, cutreieră cu automobilul statul Matto Grosso, din vestul Braziliei. El este însoțit de reprezentantul său comercial, Hardy, un individ bețiv și limbut.

Cu cîteva zile în urmă, Brenn a sosit la Porto Silva, la hotarul sudic al statului Matto Grosso. Acolo s-a întîlnit, la hanul lui Pedro, cu Hardy și s-au tocmit multă vreme pentru împărțirea cîștigurilor obținute din vînzarea unor insecticide fabricate după rețetele chimistului. Tot la han au aflat că în regiune se vorbește de o calamitate care a început să bîntuie: mulți copii se nasc cu malformații; boli de piele, necunoscute în trecut, au început să se răspîndească printre maturi; cazurile de cancer s-au înmulțit peste măsură.

Ajunși la ferma lui Reis, Brenn și Hardy sînt invitați să intre pentru a lua o gustare. Li se atrage atenția asupra articolului apărut într-un ziar sindical unde se relatează nașterea unui făt monstruos în familia lui Miguel Ribeiro. Brenn începe să citească articolul cu voce tare...

Coperta-desen: DUMITRU IONESCU

(Urmare din numărul trecut)

În timp ce minerul continua să vorbească, Miguel Ribeiro se gîndea la băiatul lui. Se chinuia acum biata Maria, dar aveau să aibă și ei un copil. Și neapărat un băiat! O dorea atît de mult, încît era sigur de asta. Îl și vedea în pătuțul lui din împletitură de trestie, pe care i-l pregătise acasă. I se părea că-l aude plîngînd, strigîndu-l, întinzînd mîinile jucăușe spre el... pe urmă — mai tîrziu — spunînd primele cuvinte, făcînd primii pași, mergînd la școală, cu ghiozdanul în spate.

Scîrțîitul ușii îl trezi din visare. Sora venea cu un fel de pachet alb și prelung, de unde izbucneau niște urlete neîntrerupte. Se ridică, împins ca de un resort, și se îndreptă spre ea, bucuros de împlinirea visului nutrit.

— Încă nu! spuse sora. E copilul lui senhor Duval... Vă felicit, un băiat de peste patru kilograme!

Artificierul aruncă o privire înduioșată spre fața roșie, convulsionată de durerile adaptării la noul mediu de viață, și rosti în șoaptă :

— Să trăiești, băiatule... să trăiești mai bine ca noi. Ce face soția mea? mai întrebă el.

— Doarme. N-a durut-o prea rău. E doar al cincilea.

— Bravo. Asta-i bine.

Îi dădu un mic buchet de flori.

— Du-i asta. Să-l găsească cînd se va trezi.

Își luă rămas bun de la Ribeiro și de la prietenul acestuia și plecă.

Miguel și Antonio rămaseră singuri. Înainte de ieșire, sora le spusese lapidar «Naștere grea. Medicii fac tot ce pot. Nu va mai dura mult». Acum îi frămîntau tot felul de gînduri.

— Dac-ai fi avut și tu bani, ca senhor Costa, erai acum mai liniștit, observă Pravos. Olivio Costa era directorul fabricuței de conserve de carne din Brancos. La nașterea primului lui copil dăduse o serbare cu sute de invitați și împărțise vin în piața orașului.

Miguel căuta să respingă presimțirile rele.

Nu, nu se putea ca totul să se năruie! Îi hotărîseră doar și numele. Aveau să-l boteze Domingo, ca pe bunicul lui Miguel.

Zorile mijeau la ferestre cînd ușa odăii se deschise iar. Inima lui Miguel încetă să bată. Sora nu avea nimic în brațe.

— Senhora Ribeiro e bine, rosti ea încet și se opri, speriată de privirea lui Miguel.

— Domingo! Ce-i cu Domingo?

Sora se fîstîci.

— Domingo?... Copilul?... A murit! adăugă repede. E mai bine așa, credeți-mă!

Miguel simți cum tîmplele încep să-i zvîcnească.

— Cum așa... mai bine? Ce-i nerozia asta!? Vreau să văd!

O dădu pe soră la o parte și pătrunse, prin ușa deschisă, pe coridoarele spitalului. Începu să alerge în neștire, strigînd:

— Domingo! Domingo!

Bolnavii ieșeau la ușile saloanelor.

Pătrunse într-o încăpere. Deasupra ușii văzuse o inscripție: «Sala de nașteri».

Era goală. Numai într-un colț, într-un vas de aluminiu, zăcea o mogîldeață care inspira un simțămînt de groază și de milă. Un singur ochi stins, dar uriaș, ațintea încremenit și tulbure neantul.

Miguel se cutremură.

Vorbele sorei îi răsunară în urechi: «...E mai bine așa, credeți-mă!»

Începu să hohotească ca un copil. Din gură-i ieșea mereu, cu tremurul plînsului:

— Domingo... Domingo... Domingo..."

Articolul se sfîrșea aici.

Reis strigase la auzul numelui lui Antonio Pravos:

— Acest învățătoraș își bagă nasul pretutindeni.

Soția lui Reis îi privea înspăimîntată și nu putea să-și vină în fire.

— De cînd e articolul? întrebă scurt Brenn.

Reis îi explică că a apărut acum mai bine de o lună și jumătate.

Hardy se înfrupta fără să dea mare însemnătate celor spuse aici, dar mai apoi obrazul lui, de obicei prelung și indiferent, se încreți de nerăbdare și grijă. Îl trase pe Brenn într-un colț; îi șopti repede ceva. În răstimp, Reis perora:

— Aci, în Matto Grosso, ca și în învecinatul Goiaz, vin în ultimii ani tot mai mulți coloniști din regiunile de coastă, hotărîți să-și încerce norocul. Printre ei sînt țărani ruinați din statele răsăritene, sărăcime de la periferiile marilor orașe de coastă și mai ales mulți imigranți din Europa. După părerea mea, sînt vicleni, dornici de înavuțire cu orice preț, refractari legilor și iscă majoritatea pricinilor care *ajung în fața tribunalelor. Numai lor li se datorează specula* febrilă a pămîntului din ultima vreme. O adevărată pacoste pe capul nostru, al celor mai vechi! conchise el.

Apoi trecu brusc la alt subiect :

— Agenții lui „Overall Exploitation" apar tot mai des prin orașe. Recrutează muncitori pentru mine pe scară așa de largă, încît ne încurcă pînă și pe noi, fermierii, în găsirea miinii de lucru ieftine. O serie de societăți braziliene sînt și ele indispuse de această expansiune, care le stînjenește interesele. Se vorbește mult despre tratativele pe care le duce firma americană cu guvernul pentru a obține mari avantaje economice în vest. Ați auzit și dumneavoastră ceva despre aceste tratative, domnule Brenn ? La Rio ce se spune ?

Chimistul scutură umerii și schiță cu miinile un gest vag, în semn că nu știe nimic.

Hardy îl îmboldea ; îl cuprinsese un neastimpăr cumplit și nu-și mai găsea locul. Veștile din articol îl tulburaseră. Își aminti de șoaptele de aseară ale oamenilor în curtea hanului lui Pedro.

CURSA CONTINUĂ

Porniră val-vîrtej. Pe drum se opriră în fața unui chioșc cu ziare și aflară că evenimentele începuseră să se precipite. Desigur că Reis nu avusese timpul să le împărtășească totul din pricina grabei lor. Nașterea fătului monstruos al Mariei Ribeiro, petrecută cu vreo două luni în urmă, nu era decît veriga unui lanț îngrozitor de întîmplări tragice. Un ziar relata că la Brancos, în ultima vreme, din zece copii trei se nășteau cu malformații[1] sau fără vedere. La spitale, medicii nu mai pridideau cu îngrijirea unor boli de piele pe care nu izbuteau să le diagnosticheze precis, iar cazurile de cancer se înmulțiseră și ele. O istovire grea punea treptat stăpînire pe trupuri și minți, iar semnele panicii începuseră să se arate.

Prin apropiere de Brancos, mașina întîlni iar șiruri de oameni. Se opriseră. Hărmălaia crescuse așa de mare, încît nimeni nu mai înțelegea nimic. Imigranți deznădăjduiți discutau aprig și uneori se hotărau s-o pornească înapoi, cu tot calabalîcul. Își reproșau că n-au dat crezare zvonurilor pe care le auziseră încă la intrarea în regiune. Mulți se întîlniseră doar cu familii care părăseau orașul, speriate de calamitatea de neînțeles, ale cărei prime simptome se iviseră încă de mult.

O înfrigurare bolnavă pusese stăpînire pe pribegii care voiseră să ajungă la Brancos și la fermele din apropiere cu nădejdea că vor găsi, în sfîrșit, un popas pentru mădularele lor frînte de oboseală. Dinspre amăgitoarele pămînturi ale făgăduinței bătea o prevestire haină.

Nu-i credea nimeni că n-au unde să se întoarcă, că își cheltuiseră ultima lăscaie pe drumul făcut intr-aici.

Brenn își grăbea șoferul. Se decisese, fără să-i dea vreo explicație lui Hardy, să nu mai treacă prin Brancos, ci să apuce direct spre minele de mangan, trecînd prin orașele Montana și Villa Reale.

[1] Malformație — defect de conformație din naștere.

Aflau tot mai multe despre cele ce se petreceau la Brancos, unde fenomenele nenorocite ajunseseră la o mare intensitate.

Hardy se schimbase la faţă şi-i şoptea mereu cîte ceva lui Brenn, cu grijă ca să nu-i audă şoferul. Brenn se prefăcea indignat şi spunea :

— Il vom chema la telefon pe Alvarez, la Brancos ! Linişteşte-te, Hardy. N-are rost să te pierzi cu firea.

Maşina gonea spre Montana, unde sperau să ajungă înainte de ora înserării. Hardy băuse mult şi-l scotea din sărite pe Brenn cu aluzii de tot felul. Stabiliseră un itinerar care ocolea la distanţă de treizeci de kilometri oraşul Brancos. Brenn spuse tare, mai ales pentru urechile şoferului :

— Ce nenorocire cu bolile astea necunoscute !

Se bătea cu palma pe ceafă şi pufăia repede din havana aromată.

Ajunseră la Montana pe la ora şapte seara. Şi aici se vorbea de cîteva cazuri de cancer cu evoluţie rapidă, iar secţia de boli de piele a spitalului era plină. Nu era limpede dacă toate aceste îmbolnăviri puteau să aibă vreo legătură cu calamităţile care bîntuiau la Brancos. Tîrgul zăcea într-o aşteptare grea. Oamenii nu mai îndrăzneau să iasă pe uliţe. De ieri nu sosiseră nici ziarele, deoarece se răriseră oamenii care se ocupau cu treaba aceasta.

Hardy îl grăbi pe Brenn să vorbească cu Alvarez. Păşiră amîndoi spre oficiul telefonic, două siluete ţepene prin mijlocul drumului pustiu.

Hardy încerca mereu să-şi îndepărteze cu alcool teama de îmbolnăvire. De cînd primejdia începuse să planeze deasupra capetelor lor îşi făcea procese de conştiinţă. Raţiona cam aşa : de fapt, era o mare lichea ; îşi înşelase propriul frate, îşi părăsise logodnica, băga cu plăcere în buzunar bani nemunciţi, dar, dacă ar sta să se gîndească mai bine la firea lui nenorocită, nimeni n-ar fi putut să tăgăduiască că este totuşi un băiat de suflet.

Il îngrozeau nefericirile oamenilor în măsura în care se temea că se vor abate şi asupra lui. In maşină îi ceruse lui Brenn să-i permită să plece, dar acesta îi poruncise cu străşnicie să înceteze cu *scîncelile, deoarece cauza răului ar putea fi în curînd înlăturată şi* atunci ce rost mai avea să dea bir cu fugiţii. Hardy îi spunea mereu că nu ştie ce amestec are Alvarez, dar bănuieşte ceva necurat la mijloc, căci Brenn fusese totdeauna misterios în ce priveşte legăturile cu acesta.

Tîrgul arăta ca înainte de un exod. Micile magazine, colorate strident, se închiseseră. Dintr-un aparat de radio, uitat deschis, irupea frenetic muzică de jaz.

Telefonista se osteni aproape jumătate de oră pînă prinse Brancos. De acolo îi venea un răspuns confuz, care o determină să repete cu îmbufnare de copil :

— Aici este Montana... Montana !... Montana ! Răspunde, Brancos.

Obrazul ei smead, cu sprincene puternic condeiate, se destinse deodată. Spuse fericită, deoarece izbutise să facă legătura :

— Treceţi la cabină!

Brenn intră repede! Hardy încercă să se înghesuie şi el în ciuda gesturilor de alungare ale şefului său. Stărui să stea acolo tocmai pentru că Brenn nu-i îngăduia, şi, cum era foarte bănuitor din fire, fereala aceasta il scotea din sărite. Nu putea să accepte ca el să nu fie pus la curent cu evenimentele. Poate că Brenn ar fi putut să afle anumite fapte grave care s-ar fi putut îndrepta împotriva lui. Voia să le cunoască. De aceea îl împinse pe Brenn de umăr şi închise uşa cabinei. Chimistul era furios şi sticlele ochelarilor îi scăpărau. Se liniştiră amîndoi, incorsetaţi de îngustimea locului unde se aflau şi de graba de a vorbi:

Brenn pronunţă aspru, cu ton de comandă:

— Alo! Alvarez? Aici Brenn. Ce este pe acolo? Alles gut?[1]

Se auzi glasul agitat al lui Alvarez:

— Aţi uitat de noi! Au trecut luni de cînd nu v-am mai văzut, de parcă am fi ciumaţi. Aici lucrurile au ajuns într-adevăr la apogeu după ce răul, de care aţi aflat, s-a insinuat lent şi a măcinat tot mai adinc oraşul. De cîteva zile sînt şi eu bolnav.

— Şi ce se spune la Brancos despre cauza nenorocirii? întrebă scurt Brenn.

— Un medic, stabilit de curînd în localitate, a scris în ziarul local un articol care a stîrnit vii discuţii; el susţine că cele petrecute sînt ravagiile bolii actinice, adică efectul unei radioactivităţi mult crescute. Circulă şi alte păreri. Antonio Pravos, institutorul, agită spiritele şi încearcă să stîrnească un puternic curent de opinie împotriva autorităţilor fiindcă nu iau măsuri destul de hotărîte pentru identificarea cauzei răului şi pentru protecţie.

Alvarez repetă de cîteva ori:

— E grea urgia, domnule Brenn.

— Cînd pleci de acolo, Alvarez? îl întrebă scurt acesta. Nu mai e cazul să stai.

— Aş pleca şi acum, dar mă simt tot mai sfîrşit.

Vocea lui Alvarez tremura ca şi cînd firele ar fi fost zguduite de o furtună.

— Nu te lăsa doborît, Alvarez. Eu rămin la Montana pînă poimiine seară. Am o mulţime de treburi de aranjat. Te aştept neapărat. Lasă bani familiei şi vino; la nevoie adu şi familia. Fă cum vrei, dar vino!

In aparat se auziră pocnituri, apoi o linişte deplină. Legătura se întrerupsese.

Hardy auzise despre acţiunea cetăţenilor din Brancos şi zise speriat:

— De ce să mai zăbovim la Montana? Hai s-o ştergem cît mai repede, domnule Brenn. Să plecăm cît mai departe. Nu mai are nici un rost să mergem spre minele de mangan. Cine ştie ce nenorocire ne aşteaptă şi acolo. Nu vezi că moartea ne înconjură de pretutindeni?

Brenn îl privi rece:

---

[1] Alles gut? — Totul e-n regulă? (în limba germană).

— Nu mă tem, Hardy. Aşa e la tropice. Indivizii se agită mult şi inutil, iar omul care işi păstrează calmul în timpul tumultului n-are decit de cîştigat.

Din clipa aceea începu pentru Hardy un calvar. Nu mai voia cu nici un chip să-l urmeze pe patronul său. Încercă din nou să afle de la chimist taina ciudată a legăturilor lui cu Alvarez, dar fără rezultat.

Brenn încercă să mai ia o dată legătura cu Brancos, dar nu izbuti. Ce se întîmpla acolo? Hardy voia şi el să ştie neapărat ce se petrecea. De ce tăcerea aceasta? Întreba pe toţi trecătorii, dar nimeni nu-i răspundea precis.

Ca să-l liniştească, Brenn îi spuse fără convingere:

— Cu mijloacele medicinei moderne nu trebuie să ne temem prea mult de astfel de boli.

Hardy îl cuprinse de umeri, tremurător şi rătăcit:

— *Care e cauza? De ce i-ai spus lui Alvarez că el nu mai trebuie* să rămînă acolo? De ce te ascunzi de mine?

De cîte ori nu-l văzuse pe Alvarez conducînd autocisterna pe care municipalitatea din Brancos o primise cadou, acum patru ani, de la un grup de firme americane! Toţi ştiau că această reclamă mobilă nu este un cadou dezinteresat. Societăţile americane dădeau doar lupte aprige pentru a pune mîna pe piaţa statului Matto Grosso şi pe bogăţiile acestei regiuni, unde zăcămintele cele mai diverse se găseau răzleţite într-o căldare premuntoasă a vestului brazilian.

În zilele călduroase de vară, cînd văzduhul sta încins peste umbrelele micilor cafenele, pînzele de apă frumos mirositoare pe care le împrăştia cisterna peste caldarîm (parfumul acesta făcea reclamă unei firme de cosmetice din Los Angeles) izgoneau pentru citeva ore zăpuşeala, zacerea amorţită a oraşului. Alvarez era şoferul zîmbitor al acestei cisterne. Toată lumea îl îndrăgea pentru firea lui veselă şi optimistă. În fiecare an, un vopsitor împrospăta culoarea inscripţiilor care se etalau pe ambele părţi ale rezervorului, recomandînd locuitorilor diferitele produse sau servicii ale firmelor americane.

Hardy se gîndea că de acum nu mai are nici un sens să stropeşti un oraş care începe să fie părăsit, lovit de cele mai ingrozitoare molime. Oamenii fugeau de acolo.

Îl cuprinse şi pe el o nerăbdare nebună: i se părea că aude mereu un ropot grozav de pe drumurile înţesate de năpăstuiţi. Îl întrebă pe Brenn:

— De ce nu vine chiar acum Alvarez aici?

Acesta uitase probabil ce-i îndrugase imediat după convorbirea telefonică şi spuse ca să scape:

— Probabil că trebuie mai întîi să consulte un medic... Nu-i de glumit cu bolile astea...

— Mi-e teamă că nu mai vine, bombăni Hardy.

Brenn îl privi cu coada ochiului şi-l întrebă rece:

— De ce te temi în halul ăsta? N-ai fost niciodată în împrejurări grele în viaţă?

— Ce împrejurare poate să fie mai grea decît cea prin care trecem acum?

Înfrigurat, îl prinse pe Brenn de mînă și-l rugă iar să lase totul baltă și să pornească cit mai repede din acest loc, care îi pare un coșmar.

Din clipa aceea, ceasurile se scurseră foarte greu. Hardy nu mai putea să rabde această situație încordată și bea tot mai vîrtos. I se năzărea că trăiește ultimele clipe ale vieții și-i făcea lui Brenn destăinuiri de tot felul.

Traseră la principalul hotel din Montana: „Don Cristobal Colon".

A doua zi, Brenn alergă aproape toată vremea prin oraș, cu diferite treburi, pe care nu le destăinui lui Hardy. Seara, șoferul mașinii îl aștepta în pragul hotelului; îi spuse că trebuie să-l părăsească, deoarece soția, care locuia la Brancos, se îmbolnăvise și n-avea cine să vadă de copii. Brenn nu se împotrivi, mai ales că știa să conducă singur. Lui Hardy i se păru chiar că se bucură, deși nu înțelegea de ce.

Trecu încă o zi.

Alvarez nu sosise, și legătura telefonică cu Brancos continua să fie întreruptă. Se hotărîră să plece în zori, spre mulțumirea lui Hardy, care spera că de la minele de mangan vor porni mai departe, spre Goiaz și apoi spre Bahia, pentru a nu se mai întoarce niciodată în locurile acestea blestemate.

BARIERA

Porniră repede pe șoseaua care ducea spre nord-est; tocmai atunci, în cealaltă parte a orașului Montana soseau grupuri mari de refugiați din Brancos.

Brenn conducea mașina cu peste o sută de kilometri pe oră. Hardy era de cele mai multe ori așa de beat, încît înșira verzi și uscate.

— Sînt o lichea, spunea el, dar sînt un om bun. În seara cînd stăteam în hanul lui Pedro din Porto Silva am auzit povestea aceea despre copilul caraja care a fost sacrificat pentru salvarea poporului său. Îți amintești?...

— Ce te-a apucat, Hardy? Ai nervii slabi? îl repezi Brenn.

Chimistul începea acum să se gîndească și el la părăsirea regiunii. Trebuia însă să treacă mai întîi pe la mine și drumul într-acolo ducea prin Villa Reale.

Pe la ora nouă dimineața, o pană de motor îi opri în dreptul unui lan de porumb. Brenn se puse să meșterească la motor, dar nu prea se pricepea. Trebui să se ducă pînă la o fazendă din apropiere după un mecanic. Acesta cercetă motorul, apoi plecă să aducă o piesă în locul celei care se defectase.

Abia pe seară erau din nou în situația de a porni.

Din depărtare se auzi șuieratul de alarmă al unui șir de vehicule sanitare. Atmosfera era apăsătoare și lanul din fața lor încremenise

parcă sub geana tristă a inserării. Hardy, amețit de emoție și alcool, adormise greu. Visă că dezgroapă un mormînt în care se înfipseseră rădăcinile puternice ale maniocului ; îl chema un micuț indian care apărea și dispărea cu atîta repeziciune ca și cînd ar fi trecut prin luminișuri și site dese și întunecate de pădure tropicală.

Se trezi buimac, cu părul vîlvoi. Strigă :

— Hai să pornim cît mai repede, că ne ajunge din urmă primejdia. Ce mai așteptăm ? Am presimțirea că ni se va întîmpla o mare nenorocire. Nu mai pot să rabd să stăm aici, pe locurile acestea blestemate... Uită-te în partea aceea ! îi arătă el cu degetul lui Brenn spre un nor întunecat, care aducea cu umbra unei fiare gata să se năpustească asupra prăzii.

Brenn nu vedea nimic.

Mașina porni cu toată viteza. Cîmpul se rotea halucinant în jurul lor și departe, spre orizontul închis, se deslușea clinul negru al pădurii. Hardy n-ar fi vrut, mai bine zis nu se putea obișnui cu gîndul că ar putea să piară în preajma orașului Villa Reale, unde patronul îl trimisese de atîtea ori să-i vîndă insecticidele miraculoase.

Brenn era un mare om de afaceri, rece și autoritar, dar acțiunile lui din ultima vreme se precipitaseră într-o direcție de care el nu-și putea da bine seama. Hardy se obișnuise de mult să audă și să citească despre efectul nociv al substanțelor radioactive. Cunoștea bine, de pe ecranul cinematografelor, imaginea orașelor japoneze transformate în cenușă, peste care sta pentru totdeauna înscrisă indignarea oamenilor împotriva acestor mijloace monstruoase de exterminare ; dar acum îl înconjura, apropiat și insinuant, spectrul copiilor născuți diformi, al oamenilor palizi, roși de efectul fatal al radiațiilor.

Nu, nu voia să moară !

Prin geamul deschis al mașinii simțea cu toți porii presiunea aerului vijiitor, iar sîngele îi pulsa în obraz cu o vigoare nouă, redescoperită. În ceasul acesta, cînd la Brancos pieriseră atîția oameni, ei se plimbau între orașe, fără să mai știe unde să se oprească !

Se întunecase. Licăriri de lumină scînteiară în zarea noptatică.

Mașina ajunse în dreptul unei bariere, unde stăteau țepeni doi polițiști. Trepidația mașinii se opri în mijlocul unei tăceri largi. Se auziră doar pașii unuia dintre polițiști apropiindu-se de ei. Cu glas pițigăiat, omul în uniformă zise :

— Villa Reale este sub centură sanitară, pentru a ne feri de o eventuală contaminare.

— Cum ? Brenn sări din mașină, drept în pieptul omului care îi aducea o veste atît de rea. Nu putem să înaintăm ? Bine, dar e stupid. Imposibil !

— Ba este foarte posibil, domnule, este foarte posibil. Trebuie să vă întoarceți la Montana. Nu aveți altă modalitate, senhor ! La noi, medicii cred că nu e vorba de maladii radioactive, ci de ceva contagios.

Hardy coborîse și privea desperat jur împrejur. În capul lui

stăruia un gol îngrozitor. Ar fi dorit să fie în altă parte, foarte departe, de pildă într-un cabaret din Pernambuco. Nu-i intra de loc în cap că nu vor putea trece mai departe.

Brenn îi ceru polițistului să-l lase cel puțin să dea un telefon de la post. Intenționa să-l cheme la telefon pe Alvarez și să afle ce mai este nou în Brancos și de ce nu a venit la Montana.

Încercă de nenumărate ori să prindă legătura. Polițistul sta la trei metri distanță de el și nu-i da cel mai mic ajutor.

Brenn simți un fel de furnicare fierbinte pe șira spinării. Nu admitea că este primejduit. Își păstra sîngele rece. Încercă încă o dată să prindă Brancosul, dar tonul zbîrnîia în van. Striga din răsputeri, cu glasul său aspru și poruncitor:

— Aici este Villa Reale... Villa Reale...

O voce de pe alt fir îl întrerupea mereu.

În sfîrșit auzi distinct răspunsul:

— Da, aici Brancos! Villa Reale? Iată situația (probabil că la telefon aștepta cineva care da de obicei informații pentru un ziar din Villa Reale, iar legătura se încurcase): maladiile s-au întins și mai mult. Casele au devenit spitale. Comunicați organelor de resort că avem nevoie de medici și medicamente. Antonio Pravos a ridicat un mare număr de oameni la acțiunea descoperirii cauzelor calamității. Se pare că a și stabilit ceva important. Dinspre minele de mangan vin mereu oamenii lui Ribeiro. Mulți dintre ei sînt foarte rău bolnavi. În cartierele centrale ale orașului, cazurile de îmbolnăvire sînt mai frecvente.

Grăbit, Brenn rosti:

— Alo! Brancos! Alo! Aici este primarul orașului Villa Reale. Chemați-mi-l la telefon pe Alvarez, pe șoferul autocisternei-stropitoare. O rudă a sa din Villa Reale are să-i facă o comunicare de cea mai mare importanță.

Răspunsul se auzi foarte clar, de o claritate care nu îngăduia nici un dubiu:

— Alvarez este internat la spital și pus sub supravegherea poliției.

— Cum?! De ce?

— Motivele sînt încă necunoscute.

Brenn lăsă receptorul și se repezi la mașină. Îi făcu semn lui Hardy că trebuie să se grăbească și porni în cea mai mare viteză. Cuvintele auzite la telefon îi băteau în tîmple ca niște lovituri de ciocan.

Ce rost avea expresia „oamenii lui Ribeiro"? Adică cum ai lui Ribeiro? Pravos și Ribeiro organizaseră cumva o mișcare populară împotriva panicii? Rosti între dinți, scrîșnind:

— Dobitocii ăștia din Villa Reale! Auzi ce idee! Se tem de contaminare, de o boală contagioasă! Stupid, absolut stupid! Răul din Brancos nu e doar făcut ca să se ia ca pojarul...

Hardy izbucni:

— Brenn, dumneata cunoști cauza! De ce nu mi-o spui și mie? Vorbește odată! Sîntem doar amîndoi în același pericol de moarte.

— Taci, bețivule! îl repezi chimistul.

Nu-i plăcea de loc ceea ce aflase despre Pravos și Ribeiro. Cînd masele populare din Brazilia se puneau în mișcare, pericolul era totdeauna mare. Un bătrîn plantator îi povestise, cu ani în urmă, despre marea răscoală pornită în 1925 de garnizoana din Sao Paolo, căreia i se alăturaseră muncitorii, despre eroicul marș, de 3.500 km, organizat de garnizoanele revoluționare din sudul Braziliei în 1924—1927. Nu-i plăcea de loc. De-ar fi fost acum la Brancos! Ar fi aruncat cu aur în stînga și în dreapta, ca să schimbe cursul lucrurilor, eventual să-i compromită pe cei doi fruntași ai mișcării populare.

Zburau înapoi spre Montana, căci nu exista nici un drum care să ocolească Villa Reale și să răzbată spre mine și de acolo spre Goiaz, de unde ar fi putut să scape.

Pămîntul din față venea spre ei supus, clătinîndu-se. Brenn conducea automobilul febril.

Hardy se ghemuise în fundul mașinii și făcea încercări desperate să prindă între buze gîtul sticlei de rom. Se simțea foarte nefericit și nu știa ce să mai creadă despre toate aceste nenorociri. Îl rodea iar și iar bănuiala că Brenn știa ceva însemnat cu privire la Brancos și nu voia să-i împărtășească și lui faptele. Ce se întîmplase cu Alvarez? De ce nu fugea Alvarez de acolo?

— S-a îmbolnăvit, îi răspunse de cîteva ori Brenn.

Accelera cu furie.

Amețit, Hardy gemea. El nu mai spera să scape din aceste locuri blestemate. Printre sughițuri de bețiv, îi aminti lui Brenn de povestea pe care indianul a spus-o sub balconul odăii lor din hanul lui Pedro. Un singur copil a fost sacrificat în timpurile străvechi, iar acum sînt sortiți unui sfîrșit mai rău mii de copii. El era superstițios și se întreba ce putea să „însemne" aceasta...

Spunînd aceste vorbe, văzu că din partea cealaltă a drumului venea o mașină cu lumini puternice. Brenn stinse farurile și opri.

În proiecția farurilor celeilalte mașini, noaptea se despica într-un con lung, care cuprindea fîșii de porumbiște și tufe cu foi late; peste ele, umbre mari și fugitive goneau ca o cavalcadă nebună.

Hardy se gîndi că cei din mașina aceea n-au ce căuta spre Villa Reale și ar fi fost bine să fie avertizați că vor fi opriți.

Într-adevăr, mașina stopă, trăgînd după ea o mare coadă de praf, care trecea alburie și lungă prin unghiul farurilor. Două capete albe ieșiră în dreptul portierelor și vocile lor răsunară îngrijorate:

— De unde veniți, senhor? Mai este mult pînă la Villa Reale?

Le răspunse Brenn, anunțîndu-i că nu vor putea trece.

Se așternu o tăcere grea.

Apoi Brenn îi întrebă de unde vin. Porniseră din Brancos. Ce se mai întîmpla acolo? Brenn și Hardy aflară iar vești rele. O urgie nemaipomenită căzuse peste oraș. Panica bătea din plin. O femeie, care se afla în mașină, născuse cu o săptămînă în urmă un făt monstruos. Povestiră că ochiul său era verde și gelatinos ca al broaștelor. Capul arăta prelung și cucuiat ca al gușterilor. Nu avea nimic uman,

şi moaşa, care îl văzuse prima, se speriase atît de rău, încît nici acum nu-şi venise bine în fire.

— Ce se aude cu mişcarea stîrnită de învăţătorul Pravos? A găsit el oare cauza răului? se interesă nervos Brenn.

— Se spune că da, răspunse o voce gravă. Oamenii sînt revoltaţi că nu se întreprinde nimic. Noi — explică omul care vorbea — încercăm să fugim. Avem maşină. Sîntem bogaţi. Săracii işi cară boarfele în cărucioare şi roabe, dar n-au nici un spor la drum.

Brenn făcu contactul şi porni iarăşi în mare viteză spre Montana. Mîinile îi tremurau pe volan. Năpasta care căzuse peste capul oamenilor din acest colţ al vestului brazilian îi încurca acum şi lui toate planurile.

Se întîlniră şi cu alte maşini şi culeseră cele mai variate veşti. Pravos şi prietenii lui procuraseră — aşa se spunea — aparate de măsurat radioactivitatea. Stabiliseră că în Brancos era foarte ridicată. Ribeiro organiza oamenii pentru a se opune exodului şi a combate cauza răului. Încercase să explice celor din Villa Reale că nu avea nici un rost carantina, întrucît nu putea fi vorba de nici o boală contagioasă. Numai cauza radioactivităţii trebuia stabilită.

RĂFUIALA

În drumul lor se întretăiau cele mai contradictorii veşti. Pe măsură ce se apropiau iar de Montana, zăreau siluetele tot mai dese ale refugiaţilor, care porniseră în grupuri mari, căutînd să se îndepărteze, pe cît le era în putere, de locul nenorocirilor. În lumina farurilor, cetele apăreau fugare, alungite, asemenea unor năluci tremurătoare, care se frîngeau deodată şi piereau în urmă. Se auzeau strigăte ascuţite, ca ale unor păsări rănite.

Brenn gonea maşina, cu ochii duri, fixaţi înainte, dar era atît de concentrat, încît uitase parcă de tot ce se petrecea în jurul său. Încetini aproape de marginea oraşului, de teamă să nu calce trecătorii, care se înmulţiseră. Sta încleştat pe volan şi se dovedea din nou a fi viguros şi agil, în ciuda celor aproape şaizeci de ani. Obrazul său parcă era cioplit.

Opri în faţa hotelului „Don Cristobal Colon" şi obţinu cu greu o odaie pentru o sumă mare.

Hardy adormise în maşină; se trezi cu greu. Bombănea mereu că li se va întîmpla ceva, deoarece el visase un copil îmbrăcat în alb.

Intrară în odaie, covîrşiţi de oboseală; Brenn privea ţintă spre tavan şi nu avea chef să vorbească. Hardy dispăru şi se reîntoarse într-un tîrziu ca să-i aducă la cunoştinţă că alimentele se scumpiseră de trei ori faţă de preţul lor obişnuit. Puse pe masă două sticle de coniac şi bău cu înverşunare. Voia să uite spectacolul de pe drum şi îl iscodea mereu pe Brenn dacă Alvarez o fi tot la Brancos. Se ridică brusc de pe scaun şi-l întrebă unde este valiza cu care venise de la Rio de Janeiro. Brenn răspunse că o lăsase în maşină. Avea de gînd

să pornească chiar în zori, înaintea orei cînd sosea vasul căpitanului Manolito.

Hardy nu era mulțumit :

— Crezi că îl vom putea prinde? Atîția oameni vor doar să fugă! Trebuie să fie moarte de om pentru un loc. Eu zic să pornim chiar acum cu mașina încotro vom vedea cu ochii.

Brenn nu-i răspunse nimic. Își desfăcu gulerul cămășii și-i ceru un pahar mare de coniac. Il dădu peste cap cu nesaț. Trebuiau să-și facă planul de bătaie, deoarece altminteri puteau fi puși în situația de a rămîne aici, unde nu se știa ce mai putea să se întîmple.

Hardy îl privea tulbure pe patronul său. Ochii lui sticleau cu o expresie nouă și ciudată. Sta în picioare, slab și deșirat, și nu se mai îndura să se așeze la loc.

— Ce este? Ai căpiat? îl întrebă Brenn acru.

— Cum ce este?!

De afară răzbătea zgomot de glasuri înverșunate.

Brenn se apropie de fereastră. Trase jaluzeaua. Străzile erau înțesate de oameni, ca în timpul zilei. Mulți vociferau.

Brenn se înfioră, dar nu zăbovi mult în dreptul ferestrei.

Îi mai ceru lui Hardy un pahar de coniac și-l bău din cîteva înghițituri lacome. De obicei nu consuma mult alcool, ba chiar era de o sobrietate rigidă, de nesuferit pentru colaboratorul său. Hardy umbla țeapăn prin odaie și vorbea fără șir; uneori se împleticea și trebuia să se sprijine de scaune. Il înspăimîntase fuga de afară. Spunea obsedat, mecanic :

— Se golesc orașele, senhor Brenn. Se golesc orașele! S-o ștergem cît mai e timp. Dar pe unde?

Mai turnă în pahare.

Brenn se împurpurase în obraji și privea mai fix ca de obicei. Faptele întîmplate îl enervau, deși parcă îi confirmau un gînd ascuns. De ce auzea mereu numele lui Ribeiro? De ce îl pomeniseră ziarele de atîtea ori? Acesta era numele care reprezenta parcă toată suflarea minerilor din vestul Braziliei?

Hardy privea cu ochii împăienjeniți. I se părea că tot orașul se scurge spre cîmpuri. I se părea că trupurile oamenilor sînt vlăguite, betege. Îi era teamă să mai iasă afară. Își aminti, ca prin vis, cum porniseră spre Villa Reale și nu izbutiseră să treacă de zona de carantină a orașului, acea carantină de care Brenn spunea că n-are nici un sens...

Erau prinși ca niște gîndaci în fundul unei căldări.

— Ești un mare pezevenchi, domnule Brenn. Umblu pe drumuri pentru dumneata de ani și ani fără nici un folos. Nu înțeleg de ce nu l-ai chemat mai insistent pe Alvarez. Poate ai mai aflat ceva despre el, dar nu-mi spui mie! Va muri la Brancos... Simt că mă cuprinde un fel de sfîrșeală.

Tăcu și se întinse pe un divan de piele, așezat lîngă peretele din dreapta. Se gîndea că el este un om bun și cinstit, prins fără vină în acest impas grozav. Pe drumul care ducea spre Porto Silva porniseră

desigur cohorte de refugiați pentru a ajunge la riul Parana. Se ridică deodată cu o energie surprinzătoare și-l privi pe Brenn în albul ochilor. Il întrebă, cu reproș și ciudă amară :

— Ce ai vorbit cu Alvarez la Villa Reale? De ce te ascunzi de mine?

Brenn se infoie, sigur pe el. Il scrută cu luciri de cruzime în ochi. Nici nu binevoi să-i răspundă acestui maimuțoi bețiv, care își luase nasul la purtare. Mai auzi o întrebare aprigă, pe care Hardy i-o puse tremurînd din creștet pină-n tălpi :

— Ce treburi învîrtești cu Alvarez? De ce nu fuge omul din Brancos? Ce s-a întîmplat cu el?

Brenn nu-i răspunse nici de rîndul acesta. Ii spuse doar că vor pleca în timpul cel mai scurt. Coniacul il înviorase și se simțea in stare să conducă mașina pînă la hanul lui Pedro.

Hardy ii ceru să pornească imediat, deoarece nu mai putea să suporte zidurile acestei odăi. Era așa de beat încît începu să povestească, pentru a suta oară, că s-a născut la San Francisco, că părinții lui i-au lăsat o mare avere, pe care el a reușit s-o toace cu femeile și băutura. Numai destrăbălarea și alcoolul l-au aruncat in brațele lui Brenn, care nu era altceva decit un afacerist ticălos. Acum ii era rușine că a ajuns în halul acesta.

Se sculă și începu să zgîlțîie ferestrele și să strige din răsputeri, ca și cind s-ar fi adresat unei mulțimi :

— Să terminați odată cu afacerile voastre! Fuga după bani ne-a nenorocit pe toți.

Arătă cu degetul pe fereastră. Incepu să joace tontoroiul și să strige că nu vrea să moară, deoarece este încă tînăr și nădăjduiește să-și întemeieze un cămin și să aibă copii. Apoi se gîndi că pot să se nască monștri. Iși aminti că a văzut în Germania, printre ornamentele în relief ale unei clădiri publice, capete diforme de copii, cu ochii holbați, cu gurile strîmbe, care nu se puteau închide niciodată. Nu, nu mai voia să aibă copii.

Se sperie el însuși de amploarea imaginii pe care o întrezărise și, fără veste, se aruncă cu capul înainte, ca un berbec, spre Brenn. Acesta ii prinse capul ca pe o minge și-l aruncă pe divan.

Hardy se ținea de burtă și scincea îngrozitor. Miinile lui se bălăbăneau pentru a prinde un sprijin, dar, în desperare de cauză, începu să se zbată ca un cocoș tăiat și să blesteme ceasul în care a acceptat să-l urmeze pe nemilosul său patron.

— Vreau să plec, se zvîrcoli el, fără să izbutească să se ridice. Ferește-te, Brenn, de răzbunarea mea. Cind va veni clipa răfuielii...

Brenn il privea obiectiv, cu stăruință, fără compătimire. De cîteva zile se tot întreba ce să facă cu Hardy, dar acum se hotărîse definitiv să se descotorosească de acest individ gălăgios. Auzea glasurile oamenilor de afară și înțelegea tot mai bine că în tumultul izbucnit era nevoie, mai mult ca oricînd, de calm și sînge rece. Auzi un glas plîngător :

— Noi cazuri de boli de piele la Montana. Două femei au născut feți monstruoși. Haideți, oameni buni, haideți să fugim pe alte tărîmuri...

— Incotro? Incotro? răsunau, ca niște ecouri, alte glasuri.

Plînsetele femeilor hohoteau grele și prelungi.

Brenn ascultă cu încordare. Se apropie de masă, perfect lucid, și-și mai turnă un pahar de coniac. Hardy era așa de amețit, încît nu-și mai dădea seama ce vorbește. Ingăima vrute și nevrute, cu mare compasiune pentru toți ceilalți oameni, dar mai ales pentru sine.

— Vreau să plec de aici. De o sută de ani se chinuiesc brazilienii pe aceste pămînturi amăgitoare. Unde sînt nestematele? Unde este aurul? Unde sînt petrolul, bauxita, uraniul? Cine a cauzat acest rău îngrozitor? Cine este vinovat de acest carnagiu?

Incercă iarăși să se ridice, înspăimîntat de propriile lui vorbe. Strigă prelungit că vrea să plece, să fugă. Intreba mereu de ce n-a venit încă Alvarez.

In timpul acesta, pe stradă trecură camioane cu oameni. Brenn privi pe geam. Arătau cuprinși de friguri. In mintea lui stărui gîndul că nu mai poate rămîne, că n-are încotro și trebuie să apuce pe un drum sigur, care să-l scoată din această îmbulzeală.

Hardy se ridică și se repezi spre ușă. Brenn îl prinse de braț și-l împinse spre divan, unde căzu ca o cîrpă. Printr-un mare efort izbuti totuși să se ridice și încercă să-l lovească pe Brenn cu toată puterea. Chimistul pară lovitura și îi strigă sfidător:

— Ce, te-ai încins, cocoșelule? So, so, mein lieber! Nur nicht zu arg [1]...

Hardy se repezi iar, cu toată violența, spre ușă, dar Brenn îi puse piedică.

Căzu ca un sac.

Brenn rupse, printr-o singură smucitură, șnurul draperiei și se aplecă să-l lege pe Hardy. Acesta urla ca din gură de șarpe. Ii imobiliză mîinile, cu gesturi încete, cu deplină stăpînire de sine, și-i puse un călus în gură, făcut din batista lui albastră de mătase.

Hardy amuți. Buzele i se contractau și gura îi spumega. Ochii lui de gînsac se înroșiră:

Brenn ieși calm, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Incuie ușa și coborî cu demnitate scările.

FREAMĂTUL

Trecuse miezul nopții.

Tropotul pașilor se întețea pe caldarîmul ulițelor. Un bătrînel cu părul vîlvoi striga deznădăjduit și trăgea după el doi copii năuciți, care întrebau mereu unde este mama lor. Bătrînul încerca să-i liniștească spunîndu-le că va veni și ea mai apoi, dar ochii lui înecați în lacrimi plîngeau o durere pe care nu putea s-o mărturisească. O mașină elegantă trecu pe lîngă ei în mare goană.

Din urmă se auzeau glasuri:

— Alvarez a fost arestat de don Marquez.

---

[1] Așa, așa, dragul meu! Numai nu prea tare... (în limba germană).

O femeie începu să strige:

— De ce? De ce toate aceste nedreptăți? Il cunosc pe Alvarez. Pe vremuri era un om de treabă.

Alte femei treceau pe sub porticuri, apoi grăbeau pașii spre mijlocul drumului și priveau rătăcite în jur. Una dintre ele o cunoștea pe nevasta lui Alvarez și povestea cu voce monotonă și jalnică:

— Oamenii aceștia au dus-o acum cîțiva ani foarte greu. Uneori nu aveau nici pentru pîine. Copiii lor purtau hainele cu schimbul.

După o pauză, gînditoare, femeia spuse cu obidă:

— Și-acum el este greu bolnav...

— Toți ne vom îmbolnăvi, strigă o fată scundă, care venea legănîndu-se din urmă.

Numele lui Alvarez plutea peste capetele celor care fugeau de *marea primejdie.*

La răstimpuri nu se auzeau decît pașii grăbiți ai oamenilor ca o grindină tare ce bătea în inimi. Din urmă șopteau voci tărăgănate. O fată palidă spunea unei cumetre că ea este vara lui Alvarez din partea tatălui. De cîteva zile se pomenește de numele vărului ei sub semnul unei grave *bănuieli*. Ea nu putea crede *niciodată* că el a *făcut* un rău, știa ce om este...

— Ce fel de om este? întrebă cu curiozitate naivă cumătra care mergea alături de ea.

Fata se gîndi un timp, ca și cum o umbră ușoară și curată i-ar fi trecut peste obraz, dar nu zise nimic, speriată de rumoarea din jur. Mersul se întețea ca o furtună. Răzbeau pînă departe strigăte de femei și copii. Mașini iuți răscoleau acest mers.

— Ce fel de om este? mai întrebă o dată femeia.

Ca trezită, fata spuse foarte repede:

— A fost un om chinuit.

— Poate s-a lăcomit la bani și, fără să vrea, a contribuit la săvîrșirea răului care acum ne distruge, zise cumătra.

Zorile mijeau în depărtări. Șiruri tulburi de oameni creșteau dinspre orizont și umbrele lor se întretăiau într-o mișcare tot mai vie, pe care soarele avea s-o dezvăluiască în curînd pe deplin.

Pe stradă trecea un grup de metiși, foarte slabi și istoviți de drum. Doi bărbați trăgeau un cărucior plin cu boarfe și unelte de lucru. O femeie își purta copilul în spate, într-un coș de trestie, și pășea înainte cu sfială.

SPRE PORTO SILVA

Pornind spre locul unde-și lăsase mașina, Brenn se gîndi că nu mai are decît cîțiva litri de benzină.

Pretutindeni oamenii uitaseră parcă de ocupațiile lor obișnuite, cuprinși de panica ce se întindea ca o molimă cotropitoare. Era o forfotă nemaipomenită. Nu dormea nimeni. Geamurile străluceau

aprinse. Luna arăta palidă și aburită și sta tocmai în dreptul șirului lung de platani. Auzi un glas :

— La porțile orașului Brancos, autoritățile au început să oprească pe refugiați în lagăre, dar s-a iscat o încăierare care s-a sfîrșit cu morți și răniți. Oamenii sînt așa de înspăimîntați, încît pot să săvîrșească cele mai nebunești fapte.

Brenn asculta în liniște. Recunoștea că această fugă de un dușman invizibil era tot ce trăise el mai cumplit.

Își zări mașina, ferită după un zid. Nu mai avea ce să aștepte aici. Găsi la depozitul de benzină douăzeci de litri, ultimii. Se gîndi amuzat :

— Avea dreptate bezmeticul de Hardy. Era timpul să plecăm din Montana.

Se avîntă pe drumul care ducea spre Porto Silva.

— Tîmpite mai sînt poveștile acestea cu copii ale indienilor, își zise el. Obsedează mințile naive, de teapa lui Hardy !

Ce prost a fost că n-a forțat trecerea spre Villa Reale ! Acum nu ar mai fi posibil, căci în fața puhoiului refugiaților s-au adus, desigur, întăriri polițienești... Era, de altfel, mai aproape de Porto Silva.

Vedea că pe drum este lume multă și de aceea apucă pe o cale lăturalnică, ce-l scăpă de încetinirea și frînarea necontenită a mașinii.

...În răstimp, Hardy dormea la hotel, legat cu șnurul de la draperia așezată în fața ferestrei. Suspina adînc și bolborosea în somn. Visa că pe malurile rîului Parana refugiații se scurgeau într-un furnicar neîntrerupt.

Pe stradă mișcarea se încetinise odată cu apropierea zorilor...

Brenn apăsă crispat acceleratorul, deoarece avea senzația că totul stă pe loc și nu va mai ajunge niciodată la port.

Nu se gîndise de mult că ar putea să piară. Nu se gîndise niciodată la suferințele celorlalți oameni, deoarece se considera din plămada superioară a celor meniți să se ridice deasupra legilor omenești. Îl sufoca senzația că îl vor putea ajunge din urmă radiațiile ucigașe (nu știa de ce și le imagina galbene—aurii).

Roțile mașinii săreau peste gropi adînci.

Prin foile lungi și late ale platanilor, lumina zorilor se străvezea sfioasă și se ridica treptat peste pădure. Motorul duduia sigur și Brenn îi auzea zgomotul puternic, dar mintea îi era străpunsă de gîndul că fuga lui ar putea lua sfîrșit.

Liniștea din jur îi apăsa sufletul și-l neliniștea.

Cumpăni situația cîteva clipe. Se străduise degeaba ! Acest drum lăturalnic nu-l scotea din impas.

Începu să transpire de enervare. Apucă valiza, pe care o scosese din portbagaj, dar era atît de nehotărît încît o așeză la loc. Privi împrejur cu atenția concentrată și rămase un timp paralizat de neputință. În față, drumul era mocirlos, aproape impracticabil. Nu găsi altă soluție decît să facă cît mai repede calea întoarsă.

Pămîntul Braziliei îi părea neprietenos, afundîndu-se spre pădurea tainică și plină de primejdii. Îi era necaz pe sine.

Trebuia să scape de aici !

Mănoase şi bune se ridicau trunchiurile de manioc, iar dincolo de profilul lor nu se mai vedea nimic ; bănuia doar umbrele lăsate de ramurile dese, pline de foi.

Îşi aminti deodată că i-a mai rămas un drum, un drum foarte îngust, pe care ar putea să se furişeze spre portul salvator.

O singură dată mai fusese într-o împrejurare asemănătoare, în Normandia. Comanda o companie S.S., din corpul celor şase divizii ale generalului Sepp Dietrich. Englezii şi canadienii îi înconjuraseră din toate părţile, prinzîndu-i ca pe nişte şoareci într-o cursă. Ştiau că trebuie să scape sau să moară. În dimineaţa zilei următoare au contraatacat cu furie şi au împins două regimente de canadieni pe plajă. Prinseseră opt prizonieri şi el a ordonat să fie spînzuraţi. Îşi amintea bine, chiar şi acum, de ei : cum li se mai bălăbăneau trupurile în bătaia curată a brizei ! Atunci avusese impresia că pot să învieze, doar vorbiseră şi fumaseră cu cîteva clipe înainte ; dar, în acelaşi timp, se bucura că sînt morţi şi nu se mai pot împotrivi. Încă un contraatac şi şi-au croit drum, strecurîndu-se, ca un şarpe, printre unităţile duşmanului.

Se urcă repede în maşină şi izbuti să întoarcă. După cîţiva kilometri găsi drumul pe care-l ştia.

TAINA AUTOCISTERNEI

La trei dimineaţa, Hardy fu trezit din somn de nişte lovituri zdravene în uşă. Apoi aceasta fu spartă şi deasupra sa se aplecară mai mulţi oameni. Se zgîiau la el cu atîta curiozitate şi neînţelegere, încît crezu pentru cîteva clipe că s-a îmbătat într-un cabaret şi acum indivizii aceştia vor să-l dea afară.

Îşi dete apoi seama că prima lui impresie era falsă, deoarece îşi aducea aminte, ca prin ceaţă, de chipul unuia dintre ei. Era Antonio Pravos, învăţătorul din Brancos...

Chipul lui Pravos era alcătuit din linii mari şi cute adînci. Ochii lui ardeau.

Odată cu el se năpustiră în clădire cîţiva oameni hotărîţi, gata să se răzbune pe cel vinovat de calamitatea care bîntuia. Încălţămintea lor bocănise pe scări ca o ameninţare grea.

În timp ce însoţitorii săi îl dezlegau pe Hardy, Pravos ieşi din odaie şi se apucă să răscolească ungherele hotelului, urmat de trei muncitori, care-l însoţiseră cu devotament în zilele de restrişte. Sperau să-l găsească pe Brenn. Mîinile lor aspre dădeau la o parte draperiile vaporoase ; trînteau cu necaz uşile ; stîrniseră liniştea din camerele de baie, lucii şi albe. Privirile lor străpungeau. Unul dintre ei, Lorenzo, îl ruga mereu pe învăţător să facă tot ce-i stă în putinţă pentru a dezlega firul acestor blestemăţii. Un altul, Oliveiro, spunea în surdină :

— Ai spus bine, senhor Pravos, acum cîteva zile la întrunire. Trebuie să ne scuturăm de jugul trusturilor. Brenn, Nuna, Alcalla, toţi,

toți indivizii aceștia, care acum aleargă în mașini rapide între orașe, sînt agenții trusturilor. De la ei ne vine sigur și răul acesta.

Pravos deschisese, cu o mișcare subită, o fereastră ca să vadă ce se mai petrece pe afară.

Noaptea pierea în văluri albicioase. Cîteva ulițe ale tîrgului se goliră.

Sta în dreptul ferestrei și privea ca un vultur obosit. Se mișcau tot felul de inși, parcă rătăciți, rupți din șale. Cete mari treceau spre bariera tîrgului. Simțea că aceste împrejurări au ajutat să trezească mintea oamenilor obidiți. In frigurile spaimei, ei încep să judece multe lucruri.

Aerul dimineții sufla încet, reavăn și primenit parcă.

Din camera unde se afla Hardy îl strigă don Marques, comisarul solemn și acru.

Oliveiro se încrucișă cu Pravos pe scări; tropotea, scos din sărite, repezindu-se spre locurile mai ferite, unde i se părea că s-ar fi putut ascunde cineva.

Hardy se trezi pe jumătate, abia după ce îl udară cu apă rece. Ii ciocănea în minte întrebarea repetată a oamenilor care pătrunseseră în odaie:

— Unde este Brenn?

Deodată îl recunoscu pe Alvarez. Arăta bolnav, nervos. Boala atomică îl lovise necruțător și nu mai avea de trăit decît foarte puțină vreme. Zăcuse în spitalul din Brancos. Coborîse din pat și, cu energia încordată, spasmodică, pe care o au uneori muribunzii, pornise în această cavalcadă.

Hotelierul da explicații confuze și se jura că nu poate cunoaște pe toți clienții care vin. Hardy sta acum, parcă prostit, pe un fotoliu și bîiguia ceva despre cearta lui cu Brenn, care este un mare coțcar și l-a legat aici, ca să scape singur de radioactivitate.

Pravos și Alvarez erau scăldați în praf și grăbiți. Neînduplecați repetau mereu întrebarea care-l năucea:

— Unde este Brenn? Cînd a plecat și încotro? Răspunde, senhor Hardy, dacă nu vrei s-o pățești foarte rău! Haide, vorbește odată și nu ne mai ține aici. Nu vrem să mai pierdem vremea.

De afară se auziră strigăte. Apoi, ca prin minune, ca și cînd inima ar fi tresărit din amorțeala dulce a dimineților firești, tihnite, se auzi cîntatul cocoșilor.

Hardy se frecă la ochi. Nu pricepea încă prea bine ce se întîmplă cu el. Nu cumva mai visa sau era pradă nălucirilor alcoolului? Le mărturisi că este îngrozit de imaginea copiilor-monștri. De ce această cumplită calamitate?

Spuse:

— Să știi că șmecherul a plecat ca să nu-mi dea partea de bani ce mi se cuvine. Să-l prindem!

— Unde este Brenn, n-auzi? strigă Pravos.

Hardy înțelese, în sfîrșit, ce voiau oamenii. Il urmăreau pe Brenn.

— Incotro a luat-o? Spre Porto Silva!

In sfîrșit, coborîră cu toții. Șeful poliției din Brancos le spuse că

Ribeiro a pornit-o mai de mult pe drumul care duce spre rîul Parana, convins că Brenn va încerca să scape într-acolo. Alvarez îl grăbea pe comisar și se interesă dacă a găsit cumva o mașină gata de plecare. Acesta rechiziționase un camion vechi; îl privea însă foarte sceptic.

Cerul se arăta mai senin ca niciodată, ca prevestirea clară și înșelătoare a unei zile fericite.

Pe străzi, pribegii frînți de oboseală, care adormiseră sub bolți și chiar pe trotuare, se trezeau. Oamenii umblau zăpăciți și înfrigurați de colo-colo. Nimic nu mai avea preț în ochii lor.

Femeile boceau; își stringeau copiii la piept, imboldite de fiorul năvalnic și dureros de a-i ocroti, de a-i salva. O femeie din Montana, care locuise pînă acum cîteva luni la Brancos, născuse un monstru bicefal, cu ochii gelatinoși și pielea uscată ca o gutapercă. Vestea mergea din gură în gură.

Hărmălaia se ridica îndîrjită și nevolnică. Mulți încercau să fugă, dar nu știau încotro. Sub un portic stăteau înlănțuiți doi logodnici frumoși și atît de nevinovați, de uimiți, de neîncrezători că visul lor ar putea să se spulbere, încît zîmbetul nu li se putea stinge de pe buze. Așteptau să se întîmple ceva nedeslușit și de necrezut cu sentimentul că ei sînt în afară de acest pericol și că se vor iubi pînă la moarte.

Cineva spunea că, de fapt, în oraș nu se ivise nici un caz de îmbolnăvire. Cele patruzeci și două de cazuri se produseseră la persoane venite din altă parte.

Alvarez abia mai avea putere să vorbească. Pravos îi arătă camionul și-i făcu semn să se urce. Hardy, încă amețit, vorbea agitat cu șeful poliției, un ins robust și nedormit:

— Se golesc orașele! îi spunea el. Am încercat să ajungem la Villa Reale, dar localitatea este sub carantină. Brenn zicea că o carantină n-are nici un sens, fiind vorba de o boală actinică. Părea că știe mai multe decît îmi spunea mie despre cauzele ei. In orice caz, n-am putut înainta dincolo de barieră și ne-am întors pe același drum. Nu vezi cîți oameni se îndreaptă spre port?

Stăteau amîndoi în dreptul intrării hotelului. Pravos făcea semn celorlalți să se grăbească.

— Ai călătorit tot timpul cu Brenn? întrebă șeful poliției.

Apoi se întoarse spre Pravos, care se urcase în mașină, și-i strigă să mai aștepte cîteva minute.

— Da, îi răspunse Hardy. Ne-am intîlnit acum cîteva zile la hanul lui Pedro. Aveam vorbă cu Brenn să ne vedem acolo pentru a pune la punct afacerile, mai ales că lipsea de mult din regiune. Și a vrut să mă tragă pe sfoară, ca întotdeauna. Trebuia să mergem la minele de mangan, dar, între timp, cînd panica a creat toată această atmosferă de haos, ne-am răzgîndit. Dacă aș fi știut ce se întîmplă pe-aici, nu mai mă întorceam în ruptul capului.

Șeful poliției curmă vorbăria lui Hardy fără să-i răspundă. Il întrebă răstit:

— Ești sigur că Brenn a fugit spre Porto Silva? Cum de ai rămas singur? Te-am găsit legat cu șnurul de la draperie. De ce v-ați cion-

dănit? Hai, nu te mai uita aşa la mine, că pot să întorc foaia. Spune-mi, unde este Brenn? Unde s-a ascuns ticălosul? Vorbeşte!

— Am mai spus-o. Zicea că o porneşte spre Porto Silva. Voia să scape de aci şi altă posibilitate nu vedea. Spera că va prinde vasul lui Manolito. Nu mai ştiu de ce m-am certat cu el. Poate pe o chestie de bani. Tipul vrea să-mi scape din mînă, ca să mă tragă pe sfoară. Haide, domnule, nu-ţi pierde vremea, se adresă el pripit comisarului, îndemnîndu-l spre camion, cu obrăznicia beţivului care nu s-a trezit încă cu totul din ameţeală.

Hardy susţinea cu tărie că vrea şi el să-l prindă pe patronul său pentru a-i scoate măselele. Cînd maşina porni, oamenii care aşteptau pe trotuare o urmăriră un răstimp; strigau şi se rugau să fie luaţi şi ei, îi numeau pe cei din camion cîini. Şeful de poliţie le răspundea că au de urmărit un infractor periculos. Cineva îi strigă că piere lumea, iar lor le arde de aventuri.

În camion, Hardy i se adresă lui Alvarez, care sta întins, palid, cu răsuflarea nesigură. Il întreba mereu ce i s-a întîmplat şi ce a vorbit cu el Brenn la telefon. Alvarez răspundea în şoaptă, încît Hardy abia-l auzea.

Străbătuseră oraşul. Pe şosea lumea se rărise. Hardy se aplecase cu urechea spre gura lui Alvarez, care îşi venea uneori în fire şi pronunţa vorbele mai desluşit.

— Eu nu mai am mult de trăit. Sînt victima propriei mele încrederi... Ştii că acum vreo două luni nevasta lui Ribeiro a născut un făt monstruos...

Hardy se cutremură. Ochii lui albaştri, şterşi dobîndiseră un luciu ciudat. Pieptul lui Alvarez se umflă deodată, ca şi cum ar fi încercat zadarnic să aspire aerul de care avea nevoie. Miinile lui se încleştară pe braţul lui Hardy, care şi-l retrase înfricoşat. Şeful poliţiei tăcea, retras într-un colţ.

— Ştii cum s-a îmbolnăvit Miguel Sanka? oftă Alvarez după ce-şi reveni din criza de sufocaţie. (Miguel Sanka fusese şofer la autocisterna dăruită oraşului de firmele americane. Pierise din cauza unei boli ciudate, pe care doctorii nu o diagnosticaseră). Avea în ultima vreme bănet mult şi petrecea noapte de noapte.

L-am întrebat deseori de unde are atîţia bani şi mi-a spus că „reclama se plăteşte bine". Zicea că nu face reclamă cu vorbe, ci cu mirosuri frumoase. N-am priceput la ce face aluzie şi mi-am zis că-mi vorbeşte în şarade. El, săracul, spunea însă adevărul gol-goluţ...

Camionul mergea în plină viteză spre port. Erau pînă acolo cîţiva zeci de kilometri.

Alergau obsedaţi de gîndul că Brenn ar putea să scape.

Se auzi iar glasul lui Alvarez:

— Sanka a lucrat vreo doi ani pe autocisternă. După ce a murit,

a venit la mine domnul Brenn. Mi-a făcut o propunere. Zicea că o mare societate americană de cosmetice și parfumuri sintetice face reclamă intr-o formă deosebită. Nu cu vorbe, ci altfel. Știți că Brazilia a fost invadată de afișele de reclamă ale multor firme străine. M-a intrebat dacă vreau să-l ajut. Nu știam ce să cred. Eram la ananghie... N-am înțeles cum l-aș putea ajuta eu în această treabă... Eram doar șomer... Mi-a spus să mă duc chiar a doua zi la biroul municipalității... Să cer să fiu angajat in locul lui Sanka... Va interveni și el... Sint cam superstițios din fire și-mi ziceam că mașina de stropit poartă ghinion, din moment ce fostul șofer...

In seara aceea am rămas foarte tulburat pentru că...

Glasul șoptit nu se auzi citeva clipe. Alvarez arăta obosit, vlăguit. Făcea aceste mărturisiri cu mulțumirea omului care își descarcă conștiința de povara unui mare păcat. Ochii ii luceau uneori straniu.

— Seara m-am întors iar acasă cu miinile goale... Copiii mă așteptau cu privirea rătăcită de foame. I-am spus soției că cineva intervine ca să fiu angajat în locul lui Sanka... Ea mi-a amintit că nu se știe nici astăzi care este pricina morții lui Sanka... dar... dar poate că nu-i nimic altceva de făcut și, vorba aceea : viii cu viii, morții cu morții.

L-am căutat a doua zi pe chimistul elvețian. Sta țeapăn in dreptul biroului de unde își conducea afacerile... Mi-a spus că ține să fiu numit în locul lui Sanka pentru a-l ajuta să facă o reclamă... parfumată. Treaba, mi-a explicat el, este cît se poate de simplă : trebuia introdus în interiorul autocisternei un mic conteiner, din care se degajă treptat substanțe ce dau apei un miros plăcut. Imi zicea că operația aceasta nu trebuie făcută decit o dată la citeva luni și de fiecare dată va avea el grijă să mă ajute. Cu Sanka a colaborat în același fel.

De aceea mirosea așa frumos cînd trecea mașina, iar pe botul autocisternei era inscrisă reclama corespunzătoare a firmei de cosmetice. Tot orașul devine înmiresmat ca un trandafir...

Totul era să păstrăm cel mai deplin secret asupra acestei chestiuni. Nimeni nu trebuia să afle cum se parfumează apa mașinii. Municipalitatea își închipuia că era vorba de o substanță persistentă, cu care fusese lăcuit, încă de la construcție, interiorul autocisternei.

Mi-a oferit bani, mai mulți decît am avut vreodată.

Șeful poliției întrebă :

— Voia deci să nu spui nimic despre conteinerul acela ?

— Nu înțeleg cum de s-a extins boala radioactivă la minele de mangan, interveni Pravos tulburat.

— Cine știe. Mulți muncitori de acolo aveau familiile la Brancos și locuiau săptămîni întregi în oraș, observă șeful poliției.

— După vreun an și ceva am început să mă simt din ce în ce mai prost..., continuă Alvarez. Mă durea capul și-mi erau încheieturile de cocă... Brenn mi-a dat bani mulți, care mi-au adus numai nenorocire. Aurul, pietrele scumpe, minele bogate n-au adus Braziliei decît nenorocire, spuse el în șoaptă adîncă.

Perfidă reclamă parfumată...

Interveni Pravos:

— Abia după ce femeile au fost lovite în masă de acest rău, ale cărei prime semne s-au arătat mai de mult, cînd noi n-am știut să le înțelegem pricina, au început autoritățile să vorbească despre o posibilă epidemie, despre necesitatea de a se lua măsuri.

— Asta așa e! întări Alvarez.

— Femeile lehuze, continuă Pravos, se simțeau foarte rău și unele dintre ele mureau la cîteva zile după naștere. Groaza cuprinsese pe oameni.

Deasupra capului nostru se strîngeau nori grei. Au apărut primele cazuri de îmbolnăvire și la minele de mangan ale societății Overall. Tot „Overall" încerca să concesioneze noi mine. Multă vreme s-a crezut că sînt mine de fosfați, dar în ultima vreme a transpirat că ar fi vorba de mine de uraniu...

Hardy tresări și spuse pătimaș:

— Acum înțeleg de ce Brenn îl căuta mereu pe Alvarez. Am bănuit tot timpul că-mi ascunde ceva și-mi era mare ciudă pe el. Banditul încerca să fugă și voia să știe dacă procedeul său ticălos a rămas tăinuit.

Cu ochii în altă parte, Alvarez spuse:

— Eu am căzut la pat. Nu mă mai puteam clinti...

Hardy se apropie de Pravos și-l întrebă cu glas hotărît, întăritat, dar încă nesigur, de pe urma amețelii:

— Hai, spune, ce s-a mai întîmplat apoi? Ce s-a întîmplat?

Pravos continuă copleșit:

— În lunile acestea, Ribeiro, care a trăit multe dureri ale lui și ale altora, s-a ridicat ca un vultur. A organizat o puternică mișcare a muncitorilor de la minele de mangan, apoi a venit la Brancos.

Își făceau jocul cele mai năstrușnice versiuni: că ar fi o gravă epidemie sau poate un flagel necunoscut pînă astăzi, produs de vreun microb din jungla braziliană. Eu și Ribeiro eram însă de altă părere, căci multe lucruri ne păreau suspecte. Faptele trebuiau lămurite. Mi-am amintit de unul din profesorii mei de la Universitatea din Rio, un om cu vederi înaintate și totodată un fizician priceput, de care mă legasem foarte mult. I-am scris să vină la Brancos, arătîndu-i situația grea în care se zbătea populația.

În timpul acesta, mișcarea lui Ribeiro se transformase într-un talaz enorm, dar eram orbi în fața pericolului ce ne secera în fiecare

zi. El se prezenta acum și sub înfățișarea bolilor care se răspîndiseră la maturi, ca și a avorturilor frecvente ale femeilor însărcinate.

Noi umblam grei, ca de plumb, cu sufletele întunecate, fără să știm încotro să ne îndreptăm privirile chinuite.

Sosirea profesorului a produs o înviorare. Adusese cu el un aparat de ultimul tip pentru măsurarea radioactivității aerului. Seara se lăsase de mult cînd am ieșit cu profesorul și cu Miguel pe străzile orașului. Așteptam cu înfrigurare să vedem încotro va înclina indicatorul aparatului.

Mergeam pe furiș, pentru a nu atrage oamenilor atenția. De la început, indicatorul dozimetrului dovedi că radioactivitatea mediului era crescută mult peste limita normală și întrecea considerabil nivelul nevătămător. In centrul orașului, aparatul indica zona cea mai periculoasă, în timp ce pe la periferii și în parcul care înconjură micul lac natural din sud, nivelul de radiații era mai mic. Nu am putut însă stabili de la început un punct de maximă radioactivitate, pentru a se determina obîrșia fenomenului dăunător.

Am umblat multe nopți toți trei pe străzile din Brancos. Orașul era trist. Tihna de odinioară, care te făcea să bănuiești interioare familiare, dispăruse; nu se mai zăreau decît lumini mici, ferite, ca și cînd oamenii s-ar fi ascuns de urgia de afară.

Eram și noi foarte obosiți, dar nervii ne erau așa de stîrniți, încît am avut energia să discutăm ceasuri întregi datele cercetării noastre. Vă voi spune cîte ceva din ce am vorbit în nopțile acelea. Imi amintesc și acum multe lucruri:

— Cum de nu ne-am gîndit mai de mult! izbucnise într-o seară Miguel. Bolile acestea și scăderea natalității sînt în mod evident efectele radioactivității. Totul e acum limpede.

— Totul? Nu chiar totul! intervenii eu. De unde vine radioactivitatea aceasta? Ce a provocat-o?

— Așa e! întări cineva. Numai dacă vom cunoaște cauza răului, vom putea să-l înlăturăm.

Pablo Pina, un bătrînel uscățiv, se amestecase și el în vorbă:

— Cauzele pot fi multiple. Am citit zilele acestea într-o revistă că experiențele cu bomba nucleară întreprinse de americani în Pacific au produs ploi de cenușă radioactivă pînă și în Mexic.

— Dar la noi procesul e persistent, mai mult, se și intensifică, remarcase Miguel. Nu cred că poate fi consecința unei ploi radioactive izolate.

— S-ar părea că de vină sînt prospecțiunile, care se fac la noi pe o scară tot mai largă, spusei eu. Unele sisteme se bazează doar pe folosirea de materiale radioactive.

— E puțin probabil, observă profesorul. Prospecțiuni se fac doar și în alte locuri în Brazilia. Totuși, numai aci s-a ivit calamitatea.

Cea mai mare intensitate a radiaţiilor se constată în centrul oraşului, deşi cele mai apropiate prospecţiuni s-au făcut, după cîte ştim, la vreo zece kilometri de Brancos...

Dezbătusem multă vreme noua faţă sub care se prezentau acum întîmplările din oraş. Aparatul ne ajutase să facem o descoperire de mare însemnătate, dar nu ştiam încă cum s-o interpretăm.

Oamenii aflaseră de rezultatul primelor noastre ieşiri. Un strigăt de revoltă cutremură întregul Brancos. Mulţi ieşiseră pe străzi, în pîlcuri dese, foarte agitaţi, palizi, nedormiţi. Acum înţelegeau toată grozăvia situaţiei lor. Maladia atomică, moartea atomică, îi pîndea pe toţi. Avorturile femeilor, naşterea pruncilor monstruoşi, bolile de piele deveniseră pe deplin explicabile. Femeile noastre aveau să fie sterile. Ribeiro izbucnea uneori în hohote de plîns, amintindu-şi de înfăţişarea fătului născut de Maria.

— Am auzit o legendă despre un copil care a salvat poporul după ce bunicul său l-a sacrificat, spuse Hardy într-o doară.

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebă rece şeful poliţiei. Nouă nu ne arde acum de poveşti... Lasă-l pe domnul Pravos să povestească totul. Unele dintre aceste întîmplări îmi sînt cunoscute, dar ţin să aflu amănunte...

Hardy îl întrerupse, cu o urmă de ameţeală în glas:

— Eşti un slujbaş conştiincios, dar uiţi că ai putea să pieri şi dumneata. Vor putea fi răscumpărate vreodată toate aceste crime?

Pravos îi răspunse calm:

— Poate că da. Sacrificiul nostru va fi o bună povaţă pentru umanitate. Oamenii vor deveni mai clarvăzători şi nu vor mai îngădui repetarea unor asemenea uneltiri monstruoase.

Se aşternu o tăcere adîncă. Apoi Pravos reîncepu cu voce pripită:

— Am ieşit, cum vă spuneam, cîteva seri de-a rîndul cu aparatul, orientîndu-ne spre zonele cu intensitatea radiaţiilor mai mare, cu toate că ne dădeam seama de pericolul pe care-l prezintă această acţiune pentru viaţa noastră.

În sfîrşit, profesorul a putut stabili că în apropierea garajului unde se adăposteşte autocisterna nivelul radiaţiilor era de sute de ori mai mare decît în alte părţi apropiate. De altfel, aici, printre şoferi, boala atomică făcea ravagii.

Ne-am apropiat şi am constatat că autocisterna constituia o intensă sursă de radiaţii. I-am povestit profesorului despre aşa-zisa „reclamă parfumată", şi el a făcut imediat legătura cu această puternică emanaţie. Şoferul care luase, de puţină vreme, locul lui Alvarez — internat la spital — nu ne-a putut da nici o explicaţie. Am anunţat poliţia. Tot oraşul era răscolit de emoţie. În sfîrşit,

Alvarez a depus în fața noastră mărturisirea pe care ați auzit-o adineauri.

Brenn îl făcuse, fără să știe, unealta unei acțiuni monstruoase. Abia în ultimele zile începuse să bănuiască și Alvarez cum stăteau lucrurile și se gîndise să anunțe autoritățile. Nu pricepea însă — iar noi mai puțin — scopul acestei crime odioase.

În ce-l privește pe profesor, el își făcuse cu prisosință datoria și s-a întors la Rio.

Hardy interveni :

— Brenn ținea totdeauna la el o valiză, al cărei conținut îl tăinuia. O singură dată am zărit acolo niște ciudate conteinere cenușii.

Șeful poliției arătă cu degetul în față. Crestele verzi ale platanilor stăteau în lumina străvezie a soarelui ca o spumă dantelată și strălucitoare. Se apropiau de rîul Parana.

Se ridică în picioare și strigă șoferului să se grăbească.

Pe malurile apei se scurgea o mulțime pestriță, repezită. Trecă*tori obosiți îi priveau cu invidie și le făceau semne vagi.*

În Porto Silva era o înghesuială neînchipuită. Hardy deslușî într-un loc urmele roților de cauciuc ale mașinii lui Brenn. Camioneta se năpusti înainte cu atita putere, încît era gata să se răstoarne. De pretutindeni se auziră strigăte de uimire. Pravos întreba pe trecători dacă nu l-au văzut pe Ribeiro. Cei care se îndreptau acum spre rîu nu-l văzuseră. Se spunea însă că se afla într-o urmărire cumplită. Nimeni nu știa sigur despre ce este vorba. În văzduhul arzător pluteau atîtea știri de temut, încît cea mai mică vorbă stîrnea în mintea oamenilor spaime de moarte.

Indianul care povestise legenda maniocului în dimineața venirii lui Brenn pornise spre rîu pentru a coborî spre altă regiune și a se *înfunda poate pentru totdeauna în umbra pădurii tropicale, în locu*rile care scăpaseră de tîrnăcopul și tractoarele albilor. Voia să fugă de urgia care se abătuse peste tot. Îl îngrozea gîndul că femeile nu vor mai naște copii și inima lui caldă și iubitoare sîngera. Albii, metișii, indienii coborau într-un vălmășag neîntrerupt de-a lungul malurilor, strivindu-se, dar nimeni nu știa care este calea salvării.

Indianul ajunsese acum pe mal. Se ținu un timp după o ceată *care voia să treacă pe celălalt țărm al rîului, pe o plută,* dar, pentru că nu se mai găsi loc pentru el, rămase cu gura căscată, temător că nu va mai putea părăsi aceste pămînturi. De pe celălalt mal se auzeau strigăte ascuțite și împușcături. Vreo încăierare...

În acest timp, camionul intră în curtea hanului lui Pedro.

Prezența șefului poliției, don Candido Marques de Souza, făcu ca treptele să se golească imediat de adormiți și bolnavi. Unii umblau stingheri și inerți, iar alții se tîrau anevoie spre gardurile curții.

Hardy voia tocmai să coboare, însă, înainte de a o face, se întoarse spre Alvarez; îl văzu galben, cu ochii larg deschiși, întins de-a latul pe podeaua camionetei.

Murise fără ca cineva să-și dea seama, în timp ce Pravos vorbea.

URMĂRIREA

Căutaseră mult, istovitor, pretutindeni. Ribeiro îi însuflețea.

Treceau pe lîngă șiruri lungi de case cu luminile stinse. Căldura de acolo nu-l mai chema pe Ribeiro; nu-și mai închipuia, ca înaintea nașterii lui Domingo, leagănul alb al copilului nevinovat; vedea că zîmbetul senin al pruncilor se strîmbă, că ochii lor puri se tulbură. Voia să pună capăt ticăloșiei, să răzbune miile de trupuri nenorocite. Uneori făcea gesturi mecanice și arăta mereu, cu mîna, drept înainte, acolo unde drumurile se încrucișau; odată ce ajungeau în locul acela, nu zăreau însă decît formele amăgitoare ale închipuirii.

Unde se ascundea Brenn?

Ribeiro privea încruntat. Nu-și mai ridica firele de păr încîrlionțat de pe fruntea bombată. Ochii lui mici, puțin pieziși scormoneau întunericul. Fața lui părea sculptată în bronz, atît de dure i se incondeiau acum trăsăturile. Gura arăta ca o linie aspră, săpată mai jos de dungile amare din margini.

El se ținea mereu în frunte, și mersul lui se scutura repede, ca al indienilor; cînd se pornea să alerge, bătea iute pămîntul și toți ceilalți rămîneau în urmă.

Din locul de frunte îi striga pe întrecute pe aceia care mergeau în urmă, iar un indian îi răspundea printr-un țipăt de pasăre. Oamenii care-l urmau dădeau mereu buzna înainte, cu răsuflarea la gură. Se porneau iarăși și iarăși.

Ribeiro răsufla ușor și se avînta mai departe. Flacăra dreptății îi lucea în ochi. Tatăl său, Ricardo, luase parte la marea răscoală a Alianței pentru eliberarea națională, dinaintea celui de-al doilea război mondial, și-i inspirase spiritul de luptă, dîrzenia de neînfrînt.

Era atît de îndîrjit, încît vorbele de ciudă clocoteau în glasul lui. Își îndemna mereu soții de drum:

— Haideți, oameni buni. Nu mai poate fi departe!

Rostea cuvintele scurt și cu hotărîre nestrămutată.

În toiul nopții ajunseră la poarta hanului lui Pedro. Fugiseră pînă aici ca o vijelie vînătă și mînioasă.

Încolțiră hanul din trei părți, dar Brenn trecuse doar pe acolo și-și pierduse urma în vale, poate de-a lungul rîului Parana. Cîțiva trecători văzuseră mașina albastră, aerodinamică, dar nimeni nu putea să spună ceva sigur, pentru că acest eveniment părea prea mă-

runt față de primejdia morții atomice. Intrebase de vasul lui Manolito; aflase că nu mai oprește la Porto Silva și plecase grăbit mai departe.

Ribeiro îl urmărea însă cu încăpățînare. Coborî, însoțit de cinci tovarăși avîntați și sprinteni, spre vechiul debarcader al corpului de pază teritorială, înființat de portughezi la mijlocul secolului trecut. Vestigiul acesta le aminti că aici un căpitan portughez a masacrat sute de indieni, pe care îi invitase la un ospăț. Se mai vedeau punțile putrede ale vechilor locuri de debarcare. Prin iarbă se zăreau cuie ruginite, bucăți de odgoane îmbibate în smoală.

Aerul fierbinte se legăna parcă printre liane.

Dinspre sud venea într-aici un drum vechi de care. Ribeiro zărise prin noroi urmele cauciucurilor unei mașini. Se repeziră toți într-acolo, strînși în ceată dîrză și viforoasă. Erau atenți la fiecare mișcare, la fiecare foșnet, la orice cricnitură, la țipăt de pasăre, la urlet de fiară, încordîndu-și toate simțurile pentru iscodirea miilor de ascunzișuri posibile.

Un cîrd de patoi zbura deasupra capetelor lor.

Umblară toată ziua după urmele de mașină, care dispăreau și reapăreau mereu. Ribeiro cunoștea foarte bine automobilul chimistului și se jura că i-a zărit dîra. Drumul era frămîntat, zvîrcolit parcă, întors în repezișuri și băltoace.

Noaptea i-a prins pe drumul căutării atît de frînți de oboseală, încît s-au trîntit la pămînt și au adormit cu toții.

A doua zi, în zori, au auzit un zgomot parcă de mașină. Ii mîna înainte. Osteneala celei de-a doua zile a fost și mai grea. Umblau rupți din șale, aplecați, înveninați de acest mers de-a surda. Își aruncară unii altora invinuirea că s-au pripit să apuce pe o cale greșită. Numai Miguel Ribeiro nu se descuraja.

Păsări colorate țipau printre ramurile pletoase ale bananierilor.

In ziua a treia nu mai găsiră nici o urmă. Pe la prînz, din spate se auzi deodată limpede motorul unei alte mașini. Nu era însă automobilul lui Brenn, ci autocamioneta din Montana.

Recunoașterea a fost ca un strigăt de înviere, de îndemn năpraznic în urma ticălosului. Nu, nu putea să reziste mai mult de cîteva zile în mijlocul naturii vitrege, căreia el încercase să-i stîrpească puterea generatoare a vieții. Cursa continuă înfierbîntată.

Pe seară găsiră mașina lui Brenn. O părăsise fiindcă i se terminase benzina. Probabil că încerca să înainteze pe jos, prin regiune, spre o localitate de unde mijloacele de locomoție ar fi fost mai lesnicioase. Nu era ușor în aceste locuri. Sau poate își închipuia că se poate ascunde în pădure vreme îndelungată?

In mașină nu găsiră decît o haină de sport și o pereche de ochelari de rezervă. Caroseria era plină de praf și noroi.

Au ținut un sfat scurt și s-au despărțit în echipe de urmărire. Ribeiro a luat-o spre sud-est, peste o cîmpie străjuită de site rare de pădure. Antonio Pravos apucase spre nord.

Nu voiau să piardă nici o clipă. Treceau prin locuri singuratice și răzlețe, pe unde nu mai fuseseră de mult oameni. Aci creștea vegetație grasă, bogată. Uneori luminișurile se opreau în pereți înalți de umbră.

Soarele ardea. În echipa lui Ribeiro mergea Fernando, un indian foarte ager. Zicea că umblă pe urme de pași, pe care ceilalți nu le vedeau de fel. Au trecut repede peste o clină foarte mocirloasă, stătută, nesuferită. Au dat de o parte liane. Spinii unor plante agățătoare le-au însîngerat frunțile. Au călcat peste foi late și mustoase.

BRENN

Indianul mergea ca tras de un fir. Apoi au văzut și ceilalți urma. S-au tîrît pe furiș, ca fiarele. Nu li se auzea nici răsuflarea.

Fernando a văzut primul un om nemișcat, întins la rădăcina unui arbust. Dormea? Ochelarii îi sticleau pe obrazul galben.

S-au apropiat în tăcere desăvîrșită. Ribeiro tremura. Pășea încet și precaut, gata să ia atitudine de luptă dacă omul trîntit pe jos s-ar fi ridicat împotriva lui.

Indianul fluieră încet. Nu, omul de jos nu se putea ridica.

Se apropiară toți: nu se auzea nimic în jur, doar răsuflarea lor pripită. Înconjuraseră pomul într-un cerc, care se strîngea încet, dar sigur. Foșnetul frunzelor trecu prin tăcere, ca o amenințare. Ribeiro tresări. Ținea mîna pe revolver. Mai făcu un pas.

Priveau țintă. Cel culcat la rădăcina pomului era Brenn. Îl cunoșteau. Ce i se întîmplase? Îl mușcase vreo viperă? Unul dintre ei i se așeză drept în față. Brenn ținea ochii deschiși. Ribeiro era sigur că privește spre ei, dar parcă nu se putea mișca. În sfîrșit, neclintirea se curmă; trupul tresări de cîteva ori, scuturat de convulsii.

Ribeiro se repezi spre el și i se uită drept în ochi. Brenn îl privi rece; apoi se suci tare, de cîteva ori. Primele cuvinte veniră cu totul neașteptate, pe jumătate ironice. Șopti:

— Mai cînți din chitară?

— Nu chitara m-a făcut să te caut, ticălosule! izbucni Ribeiro.

— De ce ai făcut asta? strigă un indian.

Chimistul îl privi ca o fiară rănită care nu mai putea să facă acum nici un rău. Cu ultimele puteri, prinse a spune:

— Boala m-a lovit și pe mine. Am căzut în capcana pe care

am întins-o altora. Nu mai am însă mult de trăit, așa că răzbunarea voastră nu mă atinge.

— De ce ai făcut asta? răsună din nou glasul.

Brenn continuă cu vocea tot mai slabă:

— *Acum puteți s-o aflați. Am otrăvit regiunea pentru a reduce* numărul populației.

— Ce urmăreai? tună Ribeiro. Nu-l impresionau cituși de puțin *suferințele acestui monstru*, care avea să-și primească în curînd pedeapsa.

— Cum? N-ați înțeles? Foarte simplu: sterilizarea radioactivă. Era o idee care mă putea îmbogăți. Și pe urmă oamenii sînt prea mulți, prea mulți și prea primitivi. In lagăr am făcut primele încercări...

— În lagăr? Unde? întrebă Ribeiro. N-am auzit de lagăre in Elveția.

Chimistul rîse nervos. Ochii îi sticleau.

— Nici n-aveai cum s-auzi. Nu-s elvețian, ci german. Am făcut războiul pe frontul de Răsărit și apoi în Apus. Timp de vreo doi ani am experimentat la Auschwitz și Bergen-Belsen. Himmler voia să aplice sterilizarea unor popoare aflate sub ocupație. Asta făcea parte din noua ordine...

Pe *urmă a venit prăbușirea. Am* fost condamnat pe viață, din fericire în Vest; după doi ani m-au eliberat. Mi-au dat chiar pensie. N-am vrut însă să rămîn. Am cumpărat acte false, de cetățean elvețian, *și m-am stabilit la voi, în Brazilia.*

Doream să-mi continui experiențele. N-aveam însă mijloace. Intr-o vară, acum cîțiva ani, a fost p-aci un director al lui „Overall Exploitation". Un tip splendid, fără acele scrupule stînjenitoare pe care unii dintre voi le numiți virtuți...

Ne-am împrietenit. Era amărît peste măsură. Guvernul brazilian îi cerea prea mult pentru a-i concesiona regiunea din preajma orașului Brancos în vederea exclusivității exploatării. Mi-a mărturisit că o echipă secretă de prospectori descoperise bogate zăcăminte de uraniu.

I-am făcut propunerea radioactivizării; lumea va părăsi ținutul, iar o regiune semipustie se cedează mai ușor; după obținerea concesiunii, firma putea să aducă brațe de lucru ieftine din statele de nord-est, unde sînt mulți șomeri, mulți țărani flămînzi.

Planul meu era simplu. Aveam nevoie să-mi pună la dispoziție deșeuri radioactive de la uzinele americane. Restul — era treaba mea.

Ne-am înțeles repede. Eram mulțumit. Puteam, în sfîrșit, să-mi continui experiențele de sterilizare, iar în caz de succes urma să primesc timp de zece ani 3% din beneficiul net al exploatării.

Aşa au început lucrurile. Dacă n-ar fi fost autocisterna, mijloc excelent de radioactivizare, aş fi găsit, desigur, altceva.

— Fiară ! Bestie !

— Ce cuvinte tari...

Un tremur greu îi străbătu trupul. Mai izbuti să spună :

— Acum s-a sfirşit... Păcat... !

Cu o iuţeală neinchipuită, prinse între dinţi degetul gros al miinii drepte şi strinse. Fiola cu otravă, aflată sub unghie, se sparse cu un pocnet surd.

Trupul i se cutremură de două ori. Apoi se destinse în rigiditatea morţii.

Ochii de iguan ai fostului Obersturmführer se aţintiră spre scoarţa brună, groasă a copacului din faţă, pe care se suiau termitele.

(Sfîrşit)

Tiparul : Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Ştiinţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU